

2. Meninger

Sjefredaktør:
Lars Helle
 e-post: lahe@aftenbladet.no
 Redaktør: **Tarald Aano**
 e-post: tarald.aano@aftenbladet.no
 Administrerende direktør: **Siv Juvik Tveitnes**
 e-post: siv.juvik.tveitnes@aftenbladet.no

Nyhetsredaktør: **Carl Gunnar Gundersen**
 Digital redaktør: **Kirsten Myklebust**
 Administrativ redaktør: **Anja W. Fremo**
 Kultur- og debattredaktør:
Solveig Grødem Sandelson
 Tlf. **05150**

Leiar Ukraina

Realpolitikk er etterlyst

Konflikten i Aust-Ukraina tok før helga ei ny vending, då pro-russiske separatistar kidnappa ei gruppe observatørar frå Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europa (OSSE).

Separatistane driv nå regelrett bandittverksemd, og det er svært alvorleg at Russland held si hand over desse grupperingane og pustar til elden gjennom til dels hysterisk anti-ukrainsk propaganda.

Dei ukrainske styresmaktene er heller ikkje snaue i sin retorikk. Parallellar til Hitler og snakk om fare for ein tredje verdskrig er ikkje eigna til å kjøla ned konflikten.

Men det er akkurat det som trengst nå. Gitt at Vladimir Putin og andre russiske leiarar er rasjonelle, kan ingen ønska seg ein stor internasjonal konflikt om Ukraina. Alle vil tapa på det, også Russland.

I TILLEGG TIL ein økonomi som er på konkursens rand, har Ukraina to store utfordringar. For det første må landet byggja bru over den interne splittinga mellom vest og

Alle vil tapa på ein stor-konflikt.

aust, mellom dei som meiner at Ukrainas framtid ligg i EU og dei som orienterer seg mot Russland.

Skal dette lukkast, må ein bryta med den gamle politiske ukulturen der «vinnaren tek alt». I eit demokrati må også mindretallet sikrast rettar, både når det gjeld språk, kultur og politisk representasjon. Dei nye styresmaktene i Kiev har på dette området ikkje oppført seg tillitvekkande, sjølv om dei russiske overgrepspåstandane er ute av alle proporsjonar.

Alternativet til eit truverdig nasjonalt kompromiss er at Ukraina blir delt. Det er dessverre ikkje lenger eit utenkeleg utfall av konflikten.

FOR DET ANDRE må Ukraina finna sin plass i eit europeisk tryggingssystem. Om landet forblir samla, tilseier all realpolitikk at Ukraina må vera ein nøytral buffer mellom EU-Europa og Russland. Fleire har trekt parallellar til Finlands rolle under den kalde krigen. Ein kan lika det eller ikkje, men Russland vil ikkje godta at EU og Nato flytter grensa lenger mot aust, og vestmaktene har ikkje vilje til å forsvare Ukraina militært.

Dette er dei grunnleggjande problema som stormaktene og ukrainske styresmakter nå må konsentrera seg om. Krigersk retorikk gjer berre skade.

Senterpartiet vil ha tiggeforbud i hele landet. Men først etter at landbruksoppgjøret er i havn.

Gjestekommentar

Forskning for klimaomstilling

Forskningsmidler må ikke brukes til å øke norsk oljeproduksjon, men omdisponeres til forskning på tema som er relevante for omstilling til et bærekraftig lavutslipps samfunn.

ERNA SOLBERG var tydelig i sin tale ved regjeringens klimadugnad nylig. Med referanse til karbonbudsjettet for togradersmålet sa hun: «Fortsetter utslippene som i dag, bruker vi opp alt i løpet av 20–30 år. Hvis utslippene ikke reduseres, tar vi ikke forvalteransvaret vårt på alvor». Hun understreket at klimahensyn skal ligge til grunn for alle politikkområder, og at «kunnskap og forskning skal ligge i bunnen».

DENNE OVERORDNEDE målsetting for en forsvarlig klimapolitikk er verken forenlig med regjeringens politikk for fortsatt fullt kjøring i leting og utvinning av fossile brennstoff eller prioriteringer av forskning på energiområdet. Norge ligger langt bak i satsing på energieffektivitet og nye fornybare energikilder, og det satses fortsatt masstivt på petroleumsforskning.

I 2013 var de samlede budsjetter fra Forskningsrådet til petroleumsforskning på rundt 400 millioner kroner. Det er foreslått at denne bevilgningen doubles. Også i regjeringens nye forskningsatsing har det meste så langt gått til dette området. Dessuten har Statoil i mange år gitt direkte støtte til norske universiteter og programmer gjennom Det Norske Vitenskaps-Akademi med en total portefølje på rundt 450 milli. kr over en 5-års periode.

EN STORSATSING på petroleumsforskning med sikte på å øke utvinningen er etisk problematisk når vi vet at det meste av verdens fossile ressurser må bli liggende i grunnen hvis vi skal unngå meget alvorlige klimaskader. I retningslinjene vedtatt av Den nasjonale etiske komité for naturvitenskap og teknologi (NENT) står det: «Forskningen skal være i overensstemmelse med bærekraftig utvikling og respekt for miljøet. Dette innebærer at forskningen bl.a. skal bidra til å bevare biologisk mangfold og være i overensstemmelse med førevar-prinsippet. Man skal vise forsiktighet med forskningsvirksomhet som kan ha store negative konsekvenser for miljøet eller mennesker, selv om det ikke er etablert full sikkerhet om forekomsten av disse konsekvensene».

Forskning for å påvise og utvinne nye ressurser, for eksempel i Arktis, vil gi produksjon om flere tiår. På dette tidspunktet må produksjonen på verdensbasis være drastisk re-

duert hvis togradersmålet skal tas på alvor. Vi mener derfor at slik forskning ikke er i overensstemmelse med førevar-prinsippet, slik de forskningsetiske retningslinjene krever.

DET ER PÅ HØY TID med en snuoperasjon. Forskningsmidler må ikke brukes til å øke norsk oljeproduksjon, men omdisponeres til forskning på tema som er relevante for omstilling til et bærekraftig lavutslipps samfunn. Vi vet mye om klimaendringer og konsekvenser, men for lite om hvordan vi kan skape omstillingen som er nødvendig for å forebygge de alvorlige konsekvensene.

Sentrale forskningsspørsmål er hvordan vi ved hjelp av økonomiske og andre virkemidler best kan realisere overgangen til fornybarsamfunnet. Det er fullt mulig å skape arbeidsplassene som Andreas Ytterstad etterlyser i boken «100 000 klimajobber og grønne arbeidsplasser nå», blant annet ved å studere hvordan endring av investerings- eller subsidieringsstrategier for produksjon av fornybar energi kan bidra. Økonomiske og samfunnsmessige konsekvenser av redusert oljeutvinning, stans i utbygging av nyoppdagede felter og leting etter nye bølger også utredes.

DET MINSTE samfunnet må kunne forlange av sine politikere og forskningsledere er at det er logisk sammenheng mellom klima-, energi- og forskningspolitikk. Klimapolitikken må overordnes olje- og energi-politikken og forskningsprioriteringene endres tilsvarende. Spørsmålet om forskning som har som formål å øke oljeproduksjonen er i samsvar med forskningsetiske retningslinjer er nå til vurdering av Den nasjonale etiske komité for naturvitenskap og teknologi.

Peter Haugan

Professor, Geofysisk institutt, UiB

Gunnar Kvåle

Professor emeritus, Senter for internasjonal helse, UiB

Kristoffer Rypdal

Professor, Institutt for matematikk og statistikk, UiT

Morten Tønnessen

Førsteamanuensis i filosofi, UiS

Arne Johan Vetlesen

Professor, Institutt for filosofi, idé- og kunsthistorie og klassiske språk, UiS

Steinar Westin

Professor, Institutt for samfunnsmedisin, NTNU

MER DEBATT
 SIDE 14-15
 2. DEL

